

Інтенсивне формування в Україні сучасних підприємств громадського харчування відбувається із врахуванням передового світового досвіду (розвиток недорогих ресторанів домашньої кухні) за даними статистики має тренд зростання. Діяльність закладів спрямована на широке коло споживачів із середнім рівнем доходів і оптимально поєднує швидке обслуговування, якість страв та помірність цін. Розвиток закладів преміум класу із високою кухнею має тенденції уповільнення, оскільки визначається умовами погіршення зовнішнього середовища і зменшенням клієнтської бази [5].

Успішна робота закладів ресторанного господарства забезпечується постійним вдосконаленням організації діяльності, рівня обслуговування, якості і цінності продукції, що сприяє утриманню постійних клієнтів та залученню нових задоволенням їх потреб, пошуком нових перспективних сегментів ринку [6].

Список використаних джерел:

1. Нечаюк Л.І., Телеш Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
2. Ославський Б. 10 успішних українських брендів. – Видавництво «Дискурс», 2014. – С. 192.
3. Офіційний сайт компанії «Ресторанний консалтинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.recon.com.ua/>.
4. П'ятницька Г.Т. Ресторанне господарство України: ринкові трансформації, інноваційний розвиток, структурна переорієнтація : моногр. / Г.Т. П'ятницька. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 465 с.
5. П'ятницька Г.Т. Формування стратегії розвитку підприємств ресторанного господарства [Текст] : автореферат дис... д-ра екон. наук : 08.00.04 / Г.Т. П'ятницька; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К.: ЦІНМВ КНТЕУ, 2008. – 44 с.
6. Гросул В.А. Тенденції сучасного розвитку підприємств ресторанного господарства в Україні та Харківській області / В.А. Гросул, Т.П. Іванова // *Науковий вісник Ужгородського університету*. – 2017, № 1(49) Т.1. – с. 143-149.

УДК 338.1

*Литвиненко Д.І.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
(Науковий керівник: д.е.н., професор Зайченко В.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

КОНЦЕПЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІТЧИЗНЯНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ

У контексті стрімкого розвитку глобальних ринків та зростаючих викликів сьогодення, що посилюють питання сталості та виживання, особлива увага приділяється економічній безпеці, зокрема сільськогосподарських підприємств. Теоретичне осмислення економічної безпеки як фундаментального аспекту

забезпечення стабільного функціонування й розвитку сільськогосподарських підприємств виступає важливим кроком на шляху формування ефективних стратегій і механізмів управління. Заглиблення в аналіз сутності та специфіки економічної безпеки дозволяє не тільки визначити ключові загрози та ризики, але й розробити адекватні методи їх протидії [1, с. 56-63].

Сільськогосподарські підприємства зазнають значних викликів через свою залежність від природних умов, як-от кліматичні зміни, погодні катаклізми, а також від ринкових коливань, зумовлених зміною цін на сировину, попиту та пропозиції. Ці аспекти вимагають від менеджменту агробізнесу гнучкості та адаптивності, щоб успішно мінімізувати ризики і забезпечити стабільність [2, с. 161-172]. Аналіз економічної безпеки сільськогосподарських підприємств починається з ретельного вивчення зовнішніх і внутрішніх загроз. Зовнішні загрози включають нестабільність ринку, коливання цін на ресурси, зміни урядової політики, торговельні бар'єри, а внутрішні можуть бути пов'язані з ефективністю внутрішнього управління, технологічними недоліками або проблемами в ланцюжках постачання.

Відтак, сільськогосподарські підприємства, зі своєю унікальною залежністю від природних умов та ринкових коливань, потребують особливого підходу до аналізу та забезпечення їхньої економічної безпеки.

Підприємницька діяльність у сільському господарстві охоплює організацію виробничих процесів, використання землі та інших природних ресурсів для вирощування якісної аграрної продукції. Основа цього процесу полягає у вмілому поєднанні засобів виробництва, праці та ефективному використанні доступних ресурсів [3, с. 153-158]. Земля як ключовий ресурс відіграє вирішальну роль в цій діяльності, підтримуючи високу продуктивність виробництва та якість продукції. Ця діяльність є не лише виробничою, але й комерційною, оскільки головною метою є отримання прибутку через продаж виробленої сільськогосподарської продукції. Комерційний аспект підкреслює значення володіння і раціонального використання земельних ресурсів, забезпечуючи стабільний фінансовий дохід для аграрних підприємств.

Отже, підприємницька діяльність у сільському господарстві, з її акцентом на ефективному використанні землі та інших природних ресурсів, вимагає не лише знань у галузі агротехнік, але й розуміння комерційних процесів. Таким чином, інтеграція виробничих і комерційних стратегій є важливою для успішного ведення бізнесу в аграрному секторі. Відтак, ефективне управління земельними ресурсами та збалансоване поєднання виробничих чинників стають критичними факторами для досягнення економічної безпеки та сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. У підсумку узагальнення теоретико-методологічних засад економічної безпеки підприємства, формування системи та механізму управління ЕБП, ідентифікації особливостей економічної безпеки в сільськогосподарському бізнесі встановлено, що економічна безпека сільськогосподарських підприємств – це стан спроможності їх менеджменту ефективно управляти внутрішніми та зовнішніми ресурсами, нівелювати ризики та загрози з метою забезпечення стабільного функціонування, конкурентоспроможності та здатності до подальшого розвитку під впливом

змінних економічних умов і природних особливостей. Управління безпекою передбачає інтеграцію правових, економічних, організаційних, соціально-психологічних, технічних і технологічних інструментів, які разом формують систему протидії реальним та потенційним загрозам і викликам. Особливе місце у забезпеченні економічної безпеки сільськогосподарського підприємства займає управління аграрними ризиками, які включають кліматичні впливи, коливання ринкових цін на продукцію та ресурси, технологічні зміни та інновації у агротехніці. Важливою є також здатність сільськогосподарського підприємства адаптувати свою стратегію до вимог сталого розвитку та екологічних стандартів, що посилює його витривалість та сприяє довгостроковому зростанню. Система управління економічною безпекою сільськогосподарського підприємства включає такі ключові елементи як механізм управління, суб'єкти системи і об'єкти системи, чинники впливу та інструменти управління.

Ключова роль підприємництва в аграрному секторі не обмежується лише економічним виміром. Вона включає розвиток ринкової інфраструктури та підвищення зайнятості, особливо на сільських територіях. Функціонування цього сектора сприяє не тільки задоволенню потреб населення у якісних продовольчих товарах, але й підтримці тваринництва через забезпечення кормами. Завдяки цьому значно зростає економічне та соціальне значення аграрних підприємств, що сприяє стабілізації і розвитку аграрної сфери в цілому.

В Україні основними гравцями в аграрному секторі, за класифікацією Державної служби статистики, є сільськогосподарські підприємства та господарства населення [4, с. 14-19]. Ключовою відмінністю між цими двома категоріями є їхня мета діяльності. Сільськогосподарські підприємства орієнтовані на отримання прибутку і у випадку затяжної збитковості можуть згортати свою діяльність, тоді як особисті селянські господарства переважно зосереджені на задоволенні продовольчих потреб своїх сімей.

Управління в сільськогосподарських підприємствах включає кілька критичних аспектів:

1. Ефективне використання природних і земельних ресурсів.
2. Господарювання робочою силою.
3. Реалізація цілей, які сприяють оптимізації використання капіталу, праці та землі.
4. Адаптація до змін у виробничих чинниках і структурі використання ресурсів.

Завдання сільськогосподарських підприємств полягає не тільки у впровадженні змін, але й у реагуванні на зовнішні та внутрішні виклики, що вимагає гнучкості та стратегічного підходу. Ефективність цих підприємств залежить від здатності адаптуватися до змін у макро- та мікроекономічних умовах [5, с. 4-8]. При цьому, успіх залежить від нових способів мислення, вдосконалення міжлюдських відносин, та інновацій у діяльності та структурі сільськогосподарського підприємства.

Визначено, що специфічними ознаками в управлінні економічною безпекою сільськогосподарських підприємств є: адаптивність до кліматичних умов; стійкість до ринкових коливань; менеджмент біологічними ризиками; фінансова

стійкість; ефективне управління ресурсами; залежність від державної підтримки; інноваційно-технологічний розвиток; соціально-психологічний клімат; комплексний підхід до управління ризиками. Ці ознаки відображають унікальні умови та виклики, з якими стикаються сільськогосподарські підприємства, формують основу для забезпечення їх економічної безпеки в сучасних умовах, включно з урахуванням принципів адаптивності і гнучкості, важливості спеціалізованих знань і технологій, координації внутрішніх і зовнішніх суб'єктів, необхідності диверсифікації ризиків, ролі комплексної політики безпеки та пріоритетності стійкості до змін зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Штець Т.Ф. Обґрунтування стратегічних напрямів, цілей та заходів державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України. *Підприємництво і торгівля*. 2018. Вип. 23. С. 56-63.
2. Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. Характеристика функціональних складових економічної безпеки сектору інформаційно-комунікаційних технологій України. *Економічний дискурс*. 2017. № 1. С. 161-172.
3. Уразалієв Р.М., Васильців Т.Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21 (2). С. 153-158.
4. Shtets T., Lupak R., Vasylytsiv T. General aspects of state policy for the digital transformation of the national economy. *International Independent Scientific Journal*. 2020. № 20-2. P. 14-19.
5. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Rudkovskiy O. V. Directions and means of stimulating social responsibility of entrepreneurship in Ukraine. *Economy and state*. 2019. № 5. С. 4-8.

УДК 633.1

*Лісняк Г.Г.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
(Науковий керівник: д.е.н. доцент, Микитась А.В.)
Державний біотехнологічний університет
м. Харків*

СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Аграрний сектор є ключовим напрямком економіки України, забезпечуючи продовольчу безпеку держави, значну частину експорту та зайнятість у сільських районах. Однак, цей сектор залишається вразливим до численних ризиків, що знижує рівень його економічної безпеки. В сучасних умовах глобальних викликів та внутрішніх економічних трансформацій проблема забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств є вкрай актуальною.

Економічна безпека аграрних підприємств включає сукупність заходів, спрямованих на захист їх від різноманітних ризиків і забезпечення стабільного функціонування. До основних компонентів економічної безпеки належать фінансова стійкість, захист ресурсів (земельних, людських, технічних), стійкість